

El futur del sector agroalimentari

Francesc Reguant

@francescreguant

Economista, MBA en funció directiva. President de la Comissió d'Economia Agroalimentària del Col·legi d'Economistes.

Ha estat director d'Administració i Sistemes d'Informació de l'IRTA (Premi ACCID 2003) i cap del Gabinet Tècnic del Departament d'Agricultura.

Ha alternat la seva activitat amb la docència i la divulgació en revistes tècniques i de divulgació.

És habitual col·laborador de la premsa escrita i és autor o coautor de 12 llibres, entre ells *Gestió integrada*, *Entendre l'agricultura* i *El Sistema Alimentari*.

La configuració física de Catalunya, no afavoreix una agricultura competitiva. Malgrat la dificultat, l'enginy i la voluntat han permès desenvolupar el segon clúster o conjunt empresarial agroalimentari d'Europa. Les paraules clau per aconseguir-ho han estat: la producció mediterrània, el regadiu, la ramaderia intensiva, la integració de la producció primària amb la indústria alimentària, la qualitat com a element de diferenciació d'alguns productes (vins, caves, olis, etc.), l'impuls a la recerca i la innovació en col·laboració entre el sector públic i el privat i l'apertura al mercat global. Tot plegat amb un protagonista principal, sovint poc i injustament valorat, que és la nostra pagesia. Però, malgrat tot, avui encara resten amplíssimes àrees rurals de muntanya o secà abocades al despoblament.

Però l'escenari al segle XXI està canviant ràpidament, les creixents tensions entre oferta i demanda d'energia i aliments, el deteriorament del medi ambient i el canvi climàtic estan exigint un canvi transcendental vers els recursos renovables i un desenvolupament sostenible, on l'impuls de la producció d'origen biològic i del seu reciclatge (bioeconomia circular) hi juga un

“*Les creixents tensions entre oferta i demanda d'energia i aliments, el deteriorament del medi ambient i el canvi climàtic estan exigint un canvi transcendental vers els recursos renovables i un desenvolupament sostenible, on l'impuls de la producció d'origen biològic i del seu reciclatge (bioeconomia circular) hi juga un paper decisiu.*”

“*Les polítiques necessàries a emprendre tenen com a base: el regadiu (el grau d'autosuficiència alimentària del país depèn de l'optimització del recurs aigua); la integració, amb beneficis per a tots els diferents actors de la cadena alimentària (la forma cooperativa hauria de ser el millor instrument); apertura al mercat global (on s'ha assolit pràcticament l'equilibri de la balança comercial agroalimentària actual); la ciència i la tecnologia és l'eina que aportarà les solucions per a l'impuls d'un desenvolupament sostenible.*”

paper decisiu. Davant dels reptes del segle XXI Catalunya disposa d'un sector agroalimentari fort i competitiu; tanmateix, el futur ens parla de canvis molt importants. Tot seguit s'exposen algunes opinions sobre punts sensibles i polítiques necessàries a emprendre.

1. Regadiu

L'aigua és un recurs escàs, les demandes estan creixent i el canvi climàtic ens situa en una tendència de major dificultat. Caldran canvis orientats a l'estalvi i recuperació de recursos en quantitat i qualitat. Caldrà un gran consens de país per gestionar adequadament aquest recurs de múltiple demanda. De fet, el grau d'autosuficiència alimentària del país depèn de l'optimització del recurs aigua.

2. Integració

S'ha exposat la importància que ha tingut la integració ramadera en el desenvolupament de l'agroalimentació catalana, aquest sistema de relació amb beneficis per a totes les parts entre indústria i producció primària s'està adoptant també en l'àmbit de l'agricultura. De fet, la integració, és a dir, sumar amb relacions de guanys mutus entre diferents actors de la cadena alimentària, és la millor estratègia per fer front al repte competitiu. En aquest objectiu la forma cooperativa hauria de ser el millor instrument.

3. Apertura al mercat global

S'ha avançat molt en els darrers vint anys en l'apertura al mercat global i de manera més accelerada en els darrers deu anys. L'agroalimentació catalana ha passat d'una taxa de cobertura de comerç exterior (exportacions dividit per importacions) del 34 % l'any 1992 al 99 % l'any 2018, és a dir, a assolir pràcticament l'equilibri de la balança comercial agroalimentària actual.

4. Ciència i tecnologia

La ciència i la tecnologia és l'eina que aportarà les solucions per a l'impuls d'un desenvolupament sostenible. L'impuls del conjunt de la bioeconomia o producció d'origen biològic dependrà dels esforços destinats en aquest àmbit. Catalunya compta amb un sistema consolidat i cooperatiu de R+D+I, a partir de l'IRTA i de les universitats.

5. Qualitat

Pel que fa a la qualitat els canvis han estat importants. Podríem dir que s'ha entrat en un nou paradigma en quatre àmbits: **qualitat sanitària**, **qualitat mediambiental**, **qualitat ètica** (benestar animal, per exemple) i **qualitat organolèptica** (olor, sabor, imatge).

L'agroalimentació catalana ha d'atendre les noves tendències de consum, que es podrien resumir en: **salut, vegetal, ecològic, local, comoditat i sabor.**

El segle XXI ens exigeix canvis per atendre les necessitats i tendències emergents i adaptar-nos al nou escenari:

- Cal que el clúster carni-ramader assumeixi els costos mediambientals.
- Tensió creixent sobre el recurs bàsic que és el sòl agrari, cal estar-hi atents.
- Redescobrir i utilitzar el bosc.

- d) Pla de contingència contra el canvi climàtic.
- e) Atenció a les oportunitats del nou escenari, en millora en aspectes mediambientals, les actuacions d'adaptació o mitigació del canvi climàtic i la bioeconomia circular.
- f) Redefinició de la professió agrícola identificant de manera conjunta el sector de la bioeconomia i consegüentment els operadors de la bioeconomia.
- g) Apropament cultural rural-urbà. Pacte camp ciutat.
- h) Nova orientació de la PAC (Política Agrària Comuna) amb menys recursos i més protagonisme dels estats. La relativa renacionalització de la PAC és una mala notícia per a Catalunya, ja que sovintegen els repartiments de fons definits per criteris electoralistes que mai ens afavoreixen.
- i) Cal una administració capaç de gestionar els seus recursos. Un Estat que ens discrimina i el nacionalisme espanyol que boicoteja les nostres produccions no és el millor per abordar els reptes actuals, just al moment que al món s'estan prenent decisions importants i s'estan produint grans canvis estratègics. Catalunya precisa indefectiblement ser interlocutor directe davant dels centres de decisió europeus i globals.
- j) Una Administració pública integrada i eficient, que integri les àrees de gestió del medi ambient amb les d'agricultura.

En resum, Catalunya està en condicions de fer front als reptes de futur. Tanmateix cal que avanci vers les seves capacitats legítimes d'autogovernar-se.